

Cirkevná spojená škola Andreja Radlinského

Dolný Kubín

PRÍLOHA č. 3

k Školskému vzdelávaciemu programu „Učíme pre život“

Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodneným a všeobecným intelektovým nadaním

1. cyklus (1. – 3. ročník) – primárne vzdelávanie

Školský rok 2026/2027

Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so ZZ a VIN

Obsah

Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s vývinovými poruchami učenia (VPU)	3
Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou (NKS)	8
Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s poruchou aktivity a pozornosti (PAP)	12
Osobitosti výchovy a vzdelávania pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami a žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím ľahkého stupňa	15
Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia (MP)	19
Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov chorých alebo zdravotne oslabených (CHaZO)	23
Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so všeobecným intelektovým nadaním (VIN)	27

Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s vývinovými poruchami učenia (VPU)

Žiaci s vývinovými poruchami učenia plnia rovnaké ciele výchovy a vzdelávania ako žiaci bez zdravotného znevýhodnenia s prihliadnutím na ich zdravotné znevýhodnenie. Vzdelávací proces je prispôsobený individuálnym možnostiam a schopnostiam žiakov s VPU.

Vzdelávanie žiakov upravuje:

- Školský vzdelávací program
- Katalóg podporných opatrení
- Metodická príručka č. 22/2011

Školský vzdelávací program určuje ciele a obsah základného vzdelávania a pomenúva minimálny učebný výstup. Katalóg podporných opatrení definuje oblasť podpory žiakov, metodická príručka uvádza postupy práce so žiakmi s VPU.

Rámcový učebný plán pre žiakov s VPU

Žiaci našej školy sa vzdelávajú podľa rámcového učebného plánu školy. Všetky edukačné aktivity sa realizujú s ohľadom na druh a stupeň VPU žiakov a zohľadňujú sa ich individuálne možnosti.

Rozvíjanie spôsobilosti u žiakov s VPU

Okrem plnenia cieľov výchovy a vzdelávania podľa Školského vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie je potrebné u žiakov s VPU rozvíjať spôsobilosti:

- Samostatne uplatňovať učebné a kompenzačné stratégie,
- zodpovedne využívať digitálne nástroje a kompenzačné funkcie nástrojov na prekonávanie bariér v čítaní a písaní,
- prijať osobné limity ako prirodzenú súčasť učenia sa,
- regulovať svoje emócie s učebnou záťažou, asertívne komunikovať svoje potreby a úpravy svojho vzdelávania,
- reálne plánovať ďalšie vzdelávanie a profesijnú cestu na základe poznania svojich silných stránok a limitov vyplývajúcich z ich znevýhodnenia.

Stanovenie cieľov a obsahu a pomenovanie očakávaných výsledkov zo vzdelávania sa upravuje na základe:

- diagnostických vyšetrení,
- podľa individuálnych potrieb,
- podľa potenciálu žiaka.

Ak majú žiaci s VPU aj iné zdravotné znevýhodnenie alebo nadanie pri plánovaní a realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu sa zohľadňujú všetky osobitosti, ktoré vznikajú ich vzájomným pôsobením a ovplyvňujú celkový profil žiaka.

Úpravy obsahu a hodnotenia pre žiakov s VPU

Obsah

Obsah vzdelávania žiakov s VPU je v súlade s obsahom vzdelávania ostatných žiakov. Žiaci sa plnohodnotne zúčastňujú všetkých jeho foriem. Hlavným cieľom úpravy obsahu nie je redukcia vzdelávacích štandardov, ale osvojovanie si špecifických postupov, ktoré zvyšujú potenciál žiaka dosahovať vzdelávacie štandardy a utvárať si vlastné stratégie učenia sa rešpektujúce vlastné znevýhodnenie.

Hlavným cieľom úpravy učebného obsahu je systematicky rozvíjať:

1. jazykové a kognitívne funkcie,
2. osvojenie si efektívnych stratégií čítania, písania a počítania,
3. nácvik práce s kompenzačnými pomôckami.

1. Rozvíjanie jazykových a kognitívnych funkcií

- Rozlišovať zrakovo a sluchovo podobné tvary slov, písmen, hlások a čísiel,
- chápať javy a skutočnosti tak, ako po sebe nasledujú,
- vykonávať sluchovú analýzu a syntézu v slovách,
- orientovať sa pri práci s textom alebo číselnými operáciami,
- vnímať priestorové javy medzi predmetmi a javmi,
- orientovať sa v priestore, na ploche a v smere písania/čítania,
- zamerať sa na dôležité informácie, inštrukcie a podnety,
- rozlišovať prvky podobné od prvkov totožných,
- analyzovať celok na časti vo vizuálnej a auditívnej percepcii,
- primerane veku prepájať informácie,
- samostatne používať stratégie učenia,
- uchovať si videnú a počtovú informáciu v krátkodobej i dlhodobej pamäti.

2. Osvojovanie si efektívnych stratégií čítania, písania a počítania

- Uplatňovať naučenú techniku čítania na dosiahnutie plynulosti,
- identifikovať kľúčové informácie v texte a stručne reprodukovať jeho obsah,
- dodržiavať základné pravopisné pravidlá s využitím mnemotechnických pomôcok,
- realizovať čitateľný a graficky primeraný písomný prejav s dôrazom na obsahovú stránku,
- vykonávať priebežnú a následnú autokontrolu vlastného písomného prejavu,

- dosiahnuť primeranú rýchlosť, stupeň čitateľských návykov, frekvenciu a charakter chýb a porozumenia textu,
- používať na primeranej úrovni funkčné písanie, odpis, prepis, a písanie poznámok a výpiskov.

3. Nácvik práce s kompenzačnými pomôckami

- Využívať samostatne kompenzačné pomôcky,
- signalizovať potrebu úpravy podmienok učenia sa,
- pracovať s upraveným zadáním úlohy.

Tieto úpravy učebného obsahu sú realizované priamo počas vyučovania v triede a počas špeciálno-pedagogických intervencií u školského špeciálneho pedagóga. Cieľom je odstrániť, alebo aspoň zmierniť VPU a eliminovať edukačné nedostatky, ktoré z nich vyplývajú. Sekundárnym cieľom je prevencia vzniku ťažkostí v regulácii správania a emócií ako následku v neúspechu pri získavaní gramotnosti. Obsah musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami žiaka bez ohľadu na fyzický vek.

Hodnotenia

Pri hodnotení sa zohľadňuje vplyv VPU na školský výkon žiaka, pričom sa hodnotí miera dosiahnutia očakávaného a definovaného učebného výstupu, nie prejavy (symptómy) poruchy. Úpravy hodnotenia sa týkajú najmä foriem, metód, tempa a podmienok hodnotenia, nie samotných vzdelávacích cieľov, pokiaľ Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie alebo odporúčanie zariadenia poradenstva a prevencie neurčuje inak.

Spôsob hodnotenia vychádza z odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie, je súčasťou pedagogickej podpory alebo individuálneho vzdelávacieho programu žiaka a je v súlade s kapitolou Hodnotenie žiakov v základnom vzdelávaní Štátneho vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie a platnou legislatívou.

Úpravy hodnotenia sa zameriavajú najmä na spôsob preukázania zvládnutia učebného výstupu, *nie na jeho znižovanie*. Cieľom úprav hodnotenia je umožniť žiakom preukázať porozumenie a osvojenie učiva spôsobom, ktorý minimalizuje vplyv jeho oslabení vyplývajúcich z VPU.

1. Úpravy formy overovania výkonu

- Uprednostnenie ústnej formy pred písomnou u žiakov s ťažkou dyslexiou a dysgrafiou,
- kombinovanie krátkych písomných odpovedí a následného ústneho vysvetlenia odpovede,
- uprednostnenie doplňovacieho testu formou krátkych odpovedí,
- možnosť prezentovať vedomosti prostredníctvom praktických ukážok, myšlienkových máp, projektov,
- diktovanie odpovedí učiteľovi alebo pedagogickému asistentovi v prípade nečitateľného písomného prejavu.

2.Úpravy podmienok hodnotenia

- Predĺženie času o jednu štvrtinu až polovicu pôvodného časového limitu na čítanie zadania a písania odpovede,
- fázovanie úloh - rozdeliť test na kratšie bloky a vypracovať postupne,
- skrátenie testu tak, aby ho žiak stihol vypracovať spolu s ostatnými žiakmi v triede,
- overenie pedagógom, či žiak porozumel zadaniu,
- hlasné prečítanie zadania pedagógom pri nepochopení textu žiakom v dôsledku poruchy čítania,
- zvýraznenie kľúčových slov v zadaní.

3.Úpravy spôsobu hodnotenia

- Nehodnotenie špecifických pravopisných chýb a dysortografických javov, ak nie je primárnym cieľom overiť znalosť konkrétneho gramatického pravidla,
- nehodnotenie fonetického zápisu slova v cudzom jazyku,
- nezapočítavanie zníženej kvality písma ani chybných tvarov písmen alebo neúhladnosti grafického prejavu,
- hodnotenie správnosti logického postupu v matematike aj v prípade numerickej chyby spôsobenej dyskalkúliou,
- zohľadňovanie nepresnosti rysovania v geometrii,
- zohľadňovanie pomalého tempa čítania a písania.
- zohľadňovanie stupňa zdravotného znevýhodnenia VPU pri písaní diktátov (doplňovačka, kombinácia písania s doplňovaním)

4.Úprava nástrojov hodnotenia

- Názorné vizuálne pomôcky, najmä prehľadné gramatické tabuľky a vzory písmen umiestnené priamo na pracovnej ploche,
- matematické nástroje a prehľady - počítadlá, kalkulačky, číselné osi, tabuľky násobkov, záznamy vzorcov a jednotiek,
- úprava dokumentov pre ľahšie čítanie - zväčšené písmo, širšie riadkovanie, používanie čitateľných fontov,
- podpora digitálneho písania, vrátane automatickej opravy pravopisu a prevodu hovorenej reči na text.

Podmienkou úspešného hodnotenia je, aby žiak bol vopred naučený s vybranými pomôckami na vyučovaní pracovať.

Ciele v oblasti duševného zdravia žiakov s VPU

Škola vytvára inkluzívne a podporujúce prostredie, ktoré posilňuje duševné zdravie žiakov s VPU, pomáha im akceptovať svoju odlišnosť a prekonávať každodenné prekážky, zmierňuje stres spôsobený školskými neúspechmi a predchádza vzniku odmietavého postoja k učeniu alebo škole.

Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou (NKS)

Žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou plnia rovnaké ciele výchovy a vzdelávania ako žiaci bez zdravotného znevýhodnenia s prihliadnutím na ich zdravotné znevýhodnenie. Vzdelávací proces je prispôsobený individuálnym možnostiam a schopnostiam žiakov

s NKS.

Vzdelávanie žiakov upravuje:

- Školský vzdelávací program
- Katalóg podporných opatrení
- Metodická príručka č. 22/2011

Školský vzdelávací program určuje ciele a obsah základného vzdelávania a pomenúva minimálny učebný výstup. Katalóg podporných opatrení definuje oblasť podpory žiakov, metodická príručka uvádza postupy práce so žiakmi s NKS.

Rámcový učebný plán pre žiakov s NKS

Žiaci našej školy sa vzdelávajú podľa rámcového učebného plánu školy. Všetky edukačné aktivity sa realizujú s ohľadom na druh a stupeň NKS žiakov a zohľadňujú sa ich individuálne možnosti.

Rozvíjanie spôsobilosti u žiakov s NKS

Okrem plnenia cieľov výchovy a vzdelávania podľa Školského vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie je potrebné u žiakov s NKS rozvíjať spôsobilosti:

- Nadväzovať a udržiavať sociálne vzťahy s rovesníkmi a dospelými,
- porozumieť informáciám a primerane na ne reagovať,
- plánovať a organizovať komunikáciu,
- uplatňovať komunikačné stratégie na predchádzanie a zmierňovanie komunikačných zlyhaní a prejavov správania z nich vyplývajúceho, využívať stratégie pre profesijnú prípravu a pracovné uplatnenie.

Stanovenie cieľov a obsahu a pomenovanie očakávaných výsledkov zo vzdelávania sa upravuje na základe:

- diagnostických vyšetrení,
- podľa individuálnych potrieb žiaka,
- podľa potenciálu žiaka.

Ak majú žiaci s NKS aj iné zdravotné znevýhodnenie alebo nadanie pri plánovaní a realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu sa zohľadňujú všetky osobitosti, ktoré vznikajú ich vzájomným pôsobením a ovplyvňujú celkový profil žiaka.

Úpravy obsahu a hodnotenia pre žiakov s NKS

V cieľoch výučby je dôležité porozumenie a osvojenie si obsahu.

Obsah

Obsah vzdelávania žiakov s NKS je v súlade s obsahom vzdelávania ostatných žiakov. Žiaci sa plnohodnotne zúčastňujú všetkých jeho foriem.

Pri vzdelávaní žiakov s NKS sa obsah učiva prispôsobuje individuálnym možnostiam žiaka, aby bol zrozumiteľný a zvládnuteľný.

Učivo sa podľa potreby zjednodušuje a zameriava na kľúčové poznatky a pojmy, pričom sa minimalizujú nadbytočné informácie, ktoré by žiaka preťažovali.

Pri predmetoch, kde je výrazná jazyková náročnosť ako slovenský jazyk a literatúra alebo cudzí jazyk, sa znižuje dôraz na rečovú produkciu, písanie, čítanie nahlas a väčší dôraz sa kladie na praktické využitie poznatkov a porozumenie textu či úlohy.

Obsah je sprostredkovaný prostredníctvom:

- Kompenzačných pomôcok,
- Logopedických pomôcok,
- Digitálnych technológií,
- Vzdelávacích aplikácií apod.

Tieto úpravy učebného obsahu sú realizované priamo počas vyučovania v triede a počas špeciálno-pedagogických intervencií u školského špeciálneho pedagóga. Cieľom je zmierniť NKS a eliminovať edukačné nedostatky, ktoré z nich vyplývajú. Sekundárnym cieľom je prevencia vzniku ťažkostí v regulácii správania a emócií ako následku v neúspechu pri získavaní gramotnosti. Obsah musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami žiaka bez ohľadu na fyzický vek.

Hlavným cieľom úpravy učebného obsahu je systematicky rozvíjať

Komunikačné schopnosti:

- Rozlišovať zvukovú štruktúru slov - hlásky, slabiky a využívať zručnosť pri čítaní a písaní;
- komunikovať zrozumiteľne s artikuláciou primeranou vývinovej úrovni;
- sformulovať gramaticky a obsahovo primerané vety;
- reagovať primerane na otázky, pokyny a komunikačné situácie v interakcii,
- vyjadriť svoje pocity, potreby, názory, skúsenosti a informácie a v prípade potreby aj s využitím augmentatívnej a alternatívnej komunikácie;
- rozlišovať hovorenú a písanú reč s orientáciou v texte alebo knihe;
- prerozprávať obsah počutého textu a používať pojmy z aktuálne preberaného učiva v správnom kontexte;
- vstúpiť do komunikácie a reagovať v dialógu;
- využívať komunikačné stratégie na udržanie komunikácie.

Hodnotenie

Pri hodnotení sa reflektuje vplyv narušenia komunikačných schopností na prejav žiakov, pričom sa hodnotí miera dosiahnutia očakávaného a definovaného učebného výstupu, nie kvalita rečového prejavu. Úpravy sa týkajú najmä foriem, metód, tempa a podmienok hodnotenia, nie samotných vzdelávacích cieľov, pokiaľ Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie alebo odporúčanie zariadenia poradenstva a prevencie neurčuje inak.

Spôsob hodnotenia vychádza z odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie, je súčasťou pedagogickej podpory alebo individuálneho vzdelávacieho plánu žiaka a je v súlade s kapitolou Hodnotenie žiakov v základnom vzdelávaní Štátneho vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie a platnou legislatívou.

U žiakov s NKS sa uplatňujú upravené podmienky hodnotenia.

- Ak žiaci nesplnia úlohu alebo jej časť v stanovenom čase z dôvodu komunikačných ťažkostí, táto skutočnosť sa nehodnotí negatívne.
- Overenie osvojenia učiva sa zabezpečuje alternatívnou formou, najmä ústnym overením alebo úpravou zadania.
- Forma a rozsah diktátov, písomných prác a iných jazykovo náročných výstupov sa primerane prispôbujú komunikačným možnostiam žiakov.

Pri hodnotení žiakov je potrebné priebežné overovanie porozumenia zadaniam a inštrukciám. A využívanie kompenzačných pomôcok a podporných komunikačných nástrojov, ak to vyplýva z odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie.

V odôvodnených prípadoch sa niektoré komponenty vzdelávacej oblasti nehodnotia, alebo sa hodnotia len čiastočne, ak by ich hodnotenie nebolo primerané vzhľadom na komunikačné možnosti žiakov a ciele vzdelávania.

Úprava hodnotenia sa realizuje na základe:

- odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie,
- v súlade s metodickým pokynom na hodnotenie žiakov,
- Štátnym vzdelávacím programom pre základné vzdelávanie a platnou legislatívou.

Úpravy hodnotenia sa zameriavajú na to, aby komunikačné ťažkosti nebránili žiakom preukázať porozumenie učivu a dosiahnutie vzdelávacích výstupov. Cieľom je poskytnúť žiakom alternatívne alebo podporené spôsoby vyjadrenia poznatkov, ktoré znižujú záťaž na rečový prejav.

1. Úpravy formy overovania výkonu – verbálna komunikácia – alternatívne formy odpovede

- Písomná odpoveď alebo výber z možností,
- odpoveď formou krátkych viet alebo bodov,
- odpoveď s využitím obrázkov, schém, kariet;
- odpoveď formou otázka -odpoveď
- individuálne skúšanie bez publika,
- možnosť odpovedať po príprave,
- skrátenie testu tak, aby ho žiak stihol vypracovať spolu s ostatnými žiakmi v triede,
- overenie pedagógom, či žiak porozumel zadaniu,
- hlasné prečítanie zadania pedagógom pri nepochopení textu žiaka
- zvýraznenie kľúčových slov v zadaní.

Hodnotí sa obsah, nie verbálny prejav.

2. Úpravy podmienok hodnotenia

- Viac času na formulovanie odpovede,

- rozdelenie odpovede na viac kratších vstupov,
- možnosť opakovania otázky,
- slovné alebo písomné zjednodušenie formulácie zadania/úlohy,
- zabezpečenie dostupnosti kompenzačných a asistenčných pomôcok: obrázkové karty/ vizuálne symboly, komunikačné systémy, tabuľky, knihy, písomné poznámky k odpovedi, digitálne podporné aplikácie a softwary.

3. Úpravy spôsobu hodnotenia

- Nehodnotí sa rečový/verbálny prejav ,
- artikulácia, plynulosť, sila, tón reči a pod,
- tolerujú sa gramatické zjednodušenia, ak je zrozumiteľný význam.

Ciele v oblasti podpory duševného zdravia žiakov s NKS

Škola vytvára inkluzívne a podporujúce prostredie, ktoré posilňuje duševné zdravie, emocionálnu stabilitu a psychickú odolnosť žiakov s NKS, pomáha im akceptovať svoju odlišnosť a prekonávať každodenné prekážky vyplývajúce z komunikačnej frustrácie a sociálnej izolácie.

Preto je u žiakov s NKS dôležité:

- Vyjadrovať svoje emócie, potreby, postoje a názory dostupnými komunikačnými prostriedkami a mať príležitosti na ich uplatnenie v interakcii s okolím.
- Získavať pozitívne skúsenosti v sociálnych interakciách, ktoré podporujú sebadôveru, sebaistotu a psychickú odolnosť. Zapájať sa do sociálnych vzťahov s rovesníkmi s podporou bezpečného a prijímajúceho prostredia.
- Vyjadriť sa v interakcii a komunikácii prostredníctvom jemu blízkych a dostupných spôsobov.
- Osvojovať si sociálne zručnosti a efektívne komunikačné stratégie.
- Uplatňovať stratégie zvládania frustrácie a napätia, ktoré vznikajú v súvislosti s komunikačnými a interakčnými ťažkosťami.

Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s poruchou aktivity a pozornosti (PAP)

Žiaci s poruchou aktivity a pozornosti (ďalej len PAP) plnia rovnaké ciele výchovy a vzdelávania ako žiaci bez zdravotného znevýhodnenia s prihliadnutím na potenciál a možnosti vyplývajúce z ich znevýhodnenia.

Vzdelávanie žiakov upravuje:

- Školský vzdelávací program
- Katalóg podporných opatrení
- Metodická príručka č. 22/2011

Rámcový učebný plán pre žiakov s PAP

Žiaci s PAP sa vzdelávajú podľa:– rámcového učebného plánu pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským.

Rozvíjané spôsobilosti u žiakov s PAP

je potrebné u žiakov s PAP rozvíjať spôsobilosti:

- sebaregulovať emócie a správanie v rôznych životných a školských situáciách
- rozvíjať primerané sociálne vzťahy s rovesníkmi a dospelými
- zvládať záťažové situácie a frustráciu pri učení a plnení školských povinností
- posilňovať exekutívne funkcie, najmä pozornosť, plánovanie, sebaorganizáciu a vytrvalosť pri práci

Stanovenie cieľov a obsahu a pomenovanie očakávaných výsledkov zo vzdelávania sa upravuje na základe:

- diagnostických vyšetrení,
- podľa individuálnych potrieb,
- podľa potenciálu žiaka.

Úpravy obsahu pre žiakov s PAP

Obsah

Obsah vzdelávania žiakov s PAP je v súlade s obsahom vzdelávania ostatných žiakov.

Hlavným cieľom úpravy učebného obsahu žiakov s PAP je predovšetkým systematicky rozvíjať:

1. sebareguláciu emócií;
2. sociálne vzťahy;
3. zvládanie záťažových situácií;
4. exekutívne funkcie.

1. Sebaregulácia emócií

- Rozpoznávať emócie u seba aj u iných;
- uvedomovať si rozdiely medzi emóciami a činmi;
- vyjadrovať a identifikovať emócie.

2. Sociálne vzťahy

- Spolupracovať v malej skupine podľa jasne stanovených pravidiel;
- rešpektovať základné sociálne normy, najmä striedanie sa v komunikácii a rešpektovanie osobného priestoru;
- hľadať riešenie po konflikte, s možnosťami obnovy vzťahu, ako sú ospravedlnenie či vzájomná pomoc;
- rozpoznať dôsledky svojho správania na druhých.

3. Zvládanie záťažových situácií

- Rozpoznať situácie, ktoré zvyšujú mieru rozptýlenia, nepokoja alebo stresu;
- využívať naučené stratégie na zvládanie frustrácie a napätia;
- požiadať o pomoc v náročnej alebo neprehľadnej situácii;
- prijať dôsledky svojho správania.

4. Exekutívne funkcie

- Plánovať a organizovať vlastnú činnosť s podporou vizuálnych a časových pomôcok;
- udržať pozornosť pri plnení úlohy primeraný čas;
- dokončiť činnosť podľa jasne stanovených krokov;
- uplatňovať sebaorganizáciu a sebakontrolu pri učení sa a školských povinnostiach.

Hodnotenie

Pri hodnotení žiakov sa zohľadňuje vplyv poruchy aktivity a pozornosti na pracovné tempo, reguláciu správania, vytrvalosť a organizáciu činností, pričom sa hodnotí miera dosiahnutia očakávaného a definovaného učebného výstupu, nie prejavy poruchy. Vzhľadom na cieľ vzdelávania žiakov s PAP sa uprednostňuje priebežná a okamžitá spätná väzba, ktorá podporuje rozvoj sebaregulácie, sebahodnotenia a motivácie žiakov.

U žiakov s PAP sa uplatňujú upravené podmienky hodnotenia. V prípade potreby sa zabezpečuje predĺžený čas na vypracovanie úloh, rozdelenie hodnotenia na menšie časti a častejšie priebežné overovanie porozumenia a pokroku. Ak znížený výkon vyplýva z prejavov poruchy, táto skutočnosť sa nehodnotí negatívne.

Pri hodnotení správania a udeľovaní výchovných opatrení sa prihliada na povahu poruchy a dôsledne sa rozlišuje medzi symptómom poruchy a vedomým porušením školských pravidiel. Spôsob hodnotenia vychádza z odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie, je súčasťou pedagogickej podpory alebo individuálneho vzdelávacieho programu žiakov a je v súlade s kapitolou Hodnotenie žiakov v základnom vzdelávaní Štátneho vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie a platnou legislatívou.

Úpravy hodnotenia pri žiakoch s PAP sa zameriavajú na vytvorenie podmienok, v ktorých môže žiak preukázať osvojenie učiva bez neprimeraného vplyvu oslabení v oblasti pozornosti, impulzivity a regulácie správania.

1. Úpravy formy overovania výkonu

- Rozdelenie hodnotenia na viac kratších úloh;
- priebežné hodnotenie čiastkových krokov;
- postupné odovzdávanie úloh.

2. Úpravy podmienok hodnotenia

- Predĺžený čas na vypracovanie úloh;
- možnosť prestávok pri dlhších úlohách;
- individuálne tempo práce.

3. Úpravy spôsobu hodnotenia

- Hodnotenie postupu riešenia, nielen výsledku;
- oceňovanie vytrvalosti a snahy dokončiť úlohu;
- poskytovanie konkrétnej, stručnej a zrozumiteľnej spätnej väzby.

4. Úpravy nástrojov hodnotenia

- Krátka a jednoznačná inštrukcia;
- priebežná kontrola učiteľom porozumenia zadaniu;
- vizuálna podpora pokynov;
- využívanie kontrolných zoznamov krokov a vizuálnych časových harmonogramov.

Ciele v oblasti podpory duševného zdravia žiakov s PAP

Škola vytvára bezpečné a podporné prostredie, ktoré zohľadňuje špecifiká prežívania a správania žiakov s PAP. Podpora duševného zdravia je zameraná na rozvoj schopnosti regulovať pozornosť, impulzivitu a emócie, na posilňovanie sebadôvery, vnútornej stability a psychickej odolnosti žiakov. Dôležitou súčasťou je primerané nastavenie školských nárokov, poskytovanie pozitívnej spätnej väzby a podpora napĺňania pohybových a relaxačných potrieb žiakov. Preto je u žiakov s PAP dôležité:

- primerane regulovať pozornosť, impulzívne správanie a emočné reakcie v sociálnych situáciách;
- aplikovať stratégie zvládania stresu, napätia a frustrácie;
- upevňovať zdravé sebavedomie prostredníctvom realistického oceňovania úsilia;
- aplikovať sociálne a komunikačné zručnosti ;
- rozvíjať schopnosť pomenovať a regulovať emócie a využívať techniky upokojenia.

Osobitosti výchovy a vzdelávania pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami a žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím ľahkého stupňa

Žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami bez mentálneho postihnutia a žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím ľahkého stupňa plnia rovnaké ciele výchovy a vzdelávania ako žiaci bez zdravotného znevýhodnenia s prihliadnutím na ich zdravotné znevýhodnenie.

Vzdelávanie žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami upravuje Školský vzdelávací program určuje ciele a obsah základného vzdelávania a pomenúva minimálny učebný výstup. Katalóg podporných opatrení definuje oblasť podpory žiakov, metodická príručka uvádza postupy práce so žiakmi s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami .

Rámcový učebný plán pre žiakov s PAS

Rámcový učebný plán pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami a žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím ľahkého stupňa

Žiaci našej školy sa vzdelávajú podľa rámcového učebného plánu školy. Všetky edukačné aktivity je potrebné realizovať s ohľadom na zdravotné znevýhodnenie, individuálne možnosti a schopnosti a aktuálny stav žiakov

Rozvíjané spôsobilosti u žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami a žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím ľahkého stupňa

- Primerane komunikovať prostredníctvom individuálne vhodných komunikačných foriem;
- efektívne komunikovať prostredníctvom alternatívnych a doplnkových systémov komunikácie;
- nadväzovať a udržiavať sociálne interakcie s rovesníkmi a dospelými;
- rozumieť a organizovať činnosti a využiť túto skúsenosť v reálnych situáciách;
- rozpoznávať a zvládať vlastné emócie;
- uplatňovať rôzne stratégie na primerané reagovanie na stresové situácie;
- plánovať a samostatne vykonávať rutinné úkony;
- využívať stratégie pre profesijnú prípravu a pracovné uplatnenie.

Ciele a obsah výučby a pomenovanie očakávaných výsledkov zo vzdelávania pre žiakov sa upravujú v súlade s výsledkami diagnostických vyšetrení a podľa individuálnych potrieb a potenciálu.

Úpravy obsahu a hodnotenia pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami a žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím ľahkého stupňa:

Obsah

Obsah vzdelávania žiakov je v súlade s obsahom vzdelávania ostatných žiakov. Ciele vzdelávania sa dosahujú spoločne s ostatnými žiakmi a žiaci sa nevyčleňujú. Žiaci sa plnohodnotne zúčastňujú všetkých foriem vzdelávania. Obsah vzdelávania je v prípade potreby sprostredkovaný prostredníctvom

kompenzačných a pomôcok, digitálnych technológií, vzdelávacích aplikácií, komunikátorov, ktoré napomáhajú porozumeniu. Učivo je potrebné spracovávať tak, aby bolo pre žiaka dostatočne vizualizované, štruktúrované a predvídateľné, pričom je zároveň dôležité prepájať obsah učiva s praktickým životom. Vizualizácia a jasné štruktúra učiva tak u týchto žiakov znižujú mieru neistoty, frustrácie a podporujú pocit bezpečia.

Hlavným cieľom úpravy učebného obsahu pre žiakov s PAS

1. komunikačné schopnosti;
2. sociálne zručnosti
3. grafomotorické zručnosti;
4. efektívnosť poznávacích funkcií;
5. sebareguláciu emócií;
6. zručnosti pre samostatný život.

1. Komunikačné schopnosť

- Vyjadriť svoje potreby, pocity a myšlienky spôsobom, ktorému okolie rozumie;
- rozumieť hovorenému slovu, krátkym inštrukciám a jednoduchým otázkam v rámci svojich schopností;
- uplatňovať komunikačné stratégie
- žiadať, komentovať, reagovať, pozdravovať;
- rozlišovať a interpretovať základné neverbálne signály;
- mimika, gestá, intonácia;
- používať vhodný a dostupný systém alternatívnej a augmentatívnej komunikácie;
- kombinovať verbálne a neverbálne formy komunikácie.

2. Sociálne zručnosti

- Ovládať sociálne pravidlá,
- osvojiť si prosociálne postoje – spolupráca, rešpektovanie, pomoc, zdieľanie;
- vnímať sa ako súčasť kolektívu

3. Grafomotorické zručnosti;

- Dosiahnuť potrebnú mieru presnosti v koordinácii oka a ruky pri vykonávaní činností vyžadujúcich vizuálnu kontrolu pohybu;
- ovládať jemnú motoriku rúk na úrovni umožňujúcej grafomotorickú a praktickú manipuláciu;
- uplatňovať úchop, primeraný stisk a mobilitu zápästia

4. Efektívnosť poznávacích funkcií;

- prostredníctvom vizuálnych a štruktúrovaných podnetov;
- riešiť jednoduché problémy;

- učiť sa prostredníctvom prepojenia učiva s reálnymi životnými situáciami;
- osvojiť si čítanie, písanie, počítanie na individuálnej úrovni.

5. sebareguláciu emócií;

- Na individuálnej úrovni rozpoznávať vlastné emócie aj emócií cudzích ľudí;
- ovládať stratégie zvládania frustrácie a senzorického preťaženia;
- získavať pozitívne skúsenosti v sociálnych interakciách.

6. zručnosti pre samostatný život

- Osvojiť si hygienické, stravovacie a organizačné návyky;
- plánovať deň, porozumieť rozvrhu a dodržiavať rutiny;
- požiadať o pomoc, ukončiť činnosť, presunúť sa na inú aktivitu;
- posilňovať orientáciu v prostredí, v priestore a v čase.

Hodnotenie

Pri hodnotení žiaka sa zohľadňujú špecifické vzdelávacie potreby. Hlavným kritériom hodnotenia je individuálny pokrok žiaka vzhľadom na jeho východiskovú úroveň a osobnostné charakteristiky a očakávané učebné výstupy. U žiakov sa uplatňujú upravené podmienky hodnotenia, najmä vo forme, tempe, rozsahu a prostredí overovania výkonu.

Spôsob hodnotenia vychádza z odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie, je súčasťou pedagogickej podpory alebo individuálneho vzdelávacieho programu žiakov a je v súlade s kapitolou Hodnotenie žiakov v základnom vzdelávaní Štátneho vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie a platnou legislatívou.

1. Úpravy formy overovania výkonu

- Vopred známa štruktúra hodnotiacich úloh;
- jasné a konkrétne kritériá hodnotenia;
- minimalizovanie nečakaných zmien v spôsobe skúšania.

2. Úpravy podmienok hodnotenia

- Predĺžený čas na vypracovanie úloh;
- rozdelenie výkonu na viac kratších častí;
- individuálne tempo práce;
- hodnotenie v menšej skupine alebo individuálne;
- zabezpečenie dostupnosti kompenzačných a asistenčných pomôcok;
- prostredie s obmedzeným množstvom rušivých podnetov.

3. Úpravy spôsobu hodnotenia

- Kladenie dôrazu na porozumenie a aplikáciu poznatkov, nie formálnu správnosť;

- tolerovanie špecifických prejavov komunikácie alebo správania;
- hodnotenie schopnosti používať naučené postupy v praktických situáciách.

4. Úprava zadania úloh

- Jednoduchý, jednoznačný jazyk zadania;
- rozdelenie zložitých úloh na menšie kroky;
- vizuálna podpora inštrukcií.

Ciele v oblasti podpory duševného zdravia žiakov s PAS

Škola vytvára predvídateľné, štruktúrované a rešpektujúce prostredie, ktoré zohľadňuje neurovývinovú odlišnosť žiakov, podporuje ich psychickú odolnosť, emocionálnu vyrovnanosť a celkovú spokojnosť, čím vytvára predpoklady pre úspešné učenie, efektívne sociálne fungovanie a zmysluplné začlenenie do spoločnosti. Preto je dôležité:

- osvojovať si stratégie zvládania emócií, seberegulácie a efektívneho reagovania na bežné školské a sociálne situácie;
- rozumieť vlastným potrebám a spôsobom reagovania vo vzťahoch;
- rozpoznávať vlastné signály preťaženia, úzkosti alebo frustrácie a s podporou využívať primerané stratégie na ich zvládanie;
- zapájať sa do vzdelávacích a sociálnych aktivít primerane svojim možnostiam;
- získať pozitívne skúsenosti v sociálnych interakciách, ktoré podporujú sebadôveru, sebaistotu a psychickú odolnosť;
- uplatňovať stratégie nadväzovania a rozvíjania sociálnych kontaktov a vzťahov s rovesníkmi.

Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia (MP)

Žiaci s ľahkým stupňom MP plnia rovnaké ciele výchovy a vzdelávania ako žiaci bez zdravotného znevýhodnenia s prihliadnutím na ich znevýhodnenie. Vzdelávanie žiakov s ľahkým stupňom MP upravuje Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie pre základné vzdelávanie určuje čo je cieľom a obsahom základného vzdelávania pomenúva minimálny učebný výstup, Katalóg podporných opatrení a Metodická príručka pre prácu so žiakmi so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním.

Rámcový učebný plán pre žiakov s ľahkým stupňom MP

Žiaci s ľahkým stupňom MP sa vzdelávajú podľa: – rámcového učebného plánu pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským.

Rozvíjané spôsobilosti u žiakov s ľahkým stupňom MP

- aktívne využívať naučené kompenzačné stratégie, kompenzačné pomôcky a technológie;
- používať funkčné formy komunikácie vrátane neverbálnych prostriedkov
- reálne posúdiť svoje schopnosti a smerovanie pre profesijnú prípravu a pracovné uplatnenie

Úpravy obsahu a hodnotenia pre žiakov s ľahkým stupňom MP

Obsah

Obsah vzdelávania žiakov s ľahkým stupňom MP je v súlade s obsahom vzdelávania ostatných žiakov a upravuje sa:

- obsah vzdelávania sa upravuje v prospech rozvoja kognitívnych a komunikačných schopností, sociálnej kompetencie, sebaregulácie a čo najvyššej miery osobnej samostatnosti
- učebný obsah je koncipovaný k dosiahnutiu spôsobilostí definovaných vo výkonovom štandarde, pričom sa uprednostňujú poznatky využiteľné v praktickom a občianskom živote.

Hlavným cieľom úpravy učebného obsahu žiakov s ľahkým stupňom MP je systematicky rozvíjať:

1. komunikačné schopnosti;
2. kompenzačné mechanizmy;
3. sociálnu samostatnosť;
4. pracovné zručnosti a profesijnú orientáciu.

1. Komunikačné schopnosť

- Funkčne komunikovať so zreteľom na zvyšovanie zrozumiteľnosti reč;
- využívať osvojené sociálne schémy a komunikačné rutiny;
- posilnenie zrozumiteľnosti a obsahu komunikácie v bežnom sociálnom styku;
- integrovať prvky augmentatívnej a alternatívnej komunikácie do každodenných interakcií v prípade narušenia reči;
- reagovať primeraným spôsobom na verbálne aj neverbálne podnety z okolia.

2. Kompenzačné mechanizmy

- Využívať individuálne zvolené kognitívne stratégie a špecifické názorné pomôcky, vizuálne rozvrhy, štruktúrované prostredie, na podporu učenia a orientácie v bežnom živote;
- uplatňovať zručnosti čítania, písania, počítania a ďalších kognitívnych zručností pri riešení konkrétnych praktických situácií;

- aplikovať získané vedomosti do rôznych kontextov s cieľom zvýšiť flexibilitu myslenia a mieru samostatnosti;
- uplatňovať ciele techniky na stimuláciu pozornosti a pracovnej pamäti pri vykonávaní viacstupňových inštrukcií a rutinných činností.

3. Sociálna autonómia

- Orientovať sa samostatne a bezpečne v známom aj menej známom prostredí prostredníctvom identifikácie a využívania naučených vizuálnych a priestorových oporných bodov;
- reagovať adekvátnym spôsobom na neočakávané zmeny, s využitím adaptačných stratégií na zníženie neistoty;
- realizovať sebaobslužné úkony a postupy základnej hygieny maximálnej možnej miery autonómie a nezávislosti od okolia;
- uplatňovať základné princípy finančnej gramotnosti pri realizácii nákupu tovarov bežnej spotreby;
- rozpoznať kritické situácie vyžadujúce intervenciu alebo podporu inej osoby;
- dokázať cielene a zrozumiteľne požiadať o pomoc;
- dodržiavať zásady bezpečného správania sa a pohybu vo verejnom priestore.

4. Pracovné zručnosti a profesijná orientácia

- Odhadovať svoje schopnosti, individuálne limity a preferencie v súvislosti s výberom vhodného pracovného zaradenia;
- dodržiavať osvojené pracovné postupy, technologickú postupnosť a stanovené časové limity pri plnení konkrétnych praktických úloh;
- uplatňovať základné pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v podmienkach školských dielní, rozvíjať pracovnú vytrvalosť, zodpovednosť za zverenú nástroje a schopnosť dokončiť začatú činnosť podľa vopred určeného postupu;
- kooperovať v tíme pri spoločných pracovných činnostiach a rešpektovať pokyny vedúcej osoby.

Hodnotenie

Pri hodnotení žiakov s ľahkým MP sa zohľadňuje tempo učenia, úroveň porozumenia, schopnosť aplikovať učivo v praktických situáciách a miera potrebnej podpory, pričom sa hodnotí miera dosiahnutia očakávaných učebných výstupov primerane možnostiam žiakov.

Spôsob hodnotenia vychádza z odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie, je súčasťou pedagogickej podpory alebo individuálneho vzdelávacieho programu žiakov a je v súlade s kapitolou Hodnotenie žiakov v základnom vzdelávaní Štátneho vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie a platnou legislatívou.

Hodnotenie sa zameriava na rozvoj kľúčových funkčných spôsobilostí:

- Porozumenie základným pojmom a inštrukciám;
- používanie naučených postupov v každodenných situáciách;
- rozvoj pracovných návykov, vytrvalosti a dokončovania úloh;
- základnú sebareguláciu správania a spoluprácu v skupine.

Pri hodnotení sa systematicky sleduje individuálny pokrok v čase, schopnosť prenášať nadobudnuté zručnosti do praktických činností a miera samostatnosti pri riešení úloh. Hodnotí sa proces učenia, snaha a zapojenie do činností, nielen výsledok. U žiakov s ľahkým MP sa uplatňujú úpravy hodnotenia, ktoré sa týkajú najmä formy overovania výkonu, rozsahu a štruktúry úloh, časových podmienok a miery podpory. Overovanie vedomostí a zručností sa realizuje prednostne prostredníctvom praktických úloh, pozorovania práce žiakov a priebežného overovania porozumenia, nie výlučne písomnými alebo ústnymi skúškami.

Úpravy hodnotenia sú zamerané tak, aby žiaci mohli preukázať porozumenie učivu a rozvoj funkčných spôsobilostí aj vtedy, ak majú oslabené abstraktné myslenie, pomalšie tempo učenia, alebo potrebujú zvýšenú mieru podpory. Cieľom hodnotenia je sledovať individuálny pokrok, schopnosť používať naučené zručnosti v praxi a mieru samostatnosti pri riešení úloh.

1. Úpravy formy overovania výkonu

- Hodnotenie praktických ukážok zručnosti, napr. meranie, triedenie, manipulácia s pomôckami;
- uprednostňovanie praktického overovania namiesto abstraktných úloh;
- riešenie úloh v reálnych alebo modelových situáciách;
- práca s obrázkami, schémami a predmetmi;
- praktické použitie zručností;
- viac kratších úloh počas vyučovania;
- priebežné hodnotenie jednotlivých krokov postupu;
- hodnotenie postupného zvládania krokov, nie jednorazového výkonu;
- možnosť opravy a opakovania.

2. Úpravy podmienok hodnotenia

- Predĺžený čas na vypracovanie úloh;
- možnosť prestávok pri dlhších činnostiach;
- individuálne tempo práce bez časového tlaku;
- hodnotenie v menšej skupine alebo individuálne;
- prostredie s nižším množstvom rušivých podnetov.

3. Úpravy spôsobu hodnotenia

- Sledovanie, ako žiaci postupujú pri riešení úlohy;
- oceňovanie snahy a vytrvalosti;
- poskytovanie priebežnej spätnej väzby počas práce;
- hodnotenie akademického výkonu nie je viazané na momentálne správanie žiaka;
- správanie žiaka sa rieši výchovnými opatreniami, nie znížením známky z vyučovacieho predmetu.

Úpravy hodnotenia pri žiakoch s ľahkým stupňom MP nesmú viesť k znížovaniu významu vzdelávania, ale k posilňovaniu funkčných spôsobilostí, ktoré sú rozhodujúce pre ďalšie vzdelávanie, pracovné uplatnenie a samostatný život.

Ciele v oblasti podpory duševného zdravia žiakov s ľahkým stupňom MP

V oblasti podpory duševného zdravia žiakov s ľahkým stupňom MP je potrebné vytvoriť bezpečné a stimulujúce edukačné prostredie. Prostredníctvom systematického uplatňovania individuálneho prístupu a cielených úprav vzdelávacieho procesu škola smeruje k posilneniu vnútornej stability, sebaúcty a psychickej odolnosti žiakov. Cieľom je vybaviť žiakov takými mechanizmami zvládania záťaže

a mierou samostatnosti, ktoré im umožnia dosiahnuť maximum ich individuálneho potenciálu a zodpovedne sa integrovať do bežného života. Preto je u žiakov s ľahkým stupňom MP dôležité:

- prezentovať svoje silné stránky a úspechy v rámci triedneho kolektívu;
- zhodnotiť vlastný pokrok a výsledky svojej práce s primeranou mierou sebaúcty a spokojnosti;
- rozpoznávať a pomenovať vlastné emócie, rozumieť ich príčinám;
- uplatňovať techniky sebaovládania pri riešení náročných situácií a prekonávať počiatočnú frustráciu z neúspechu;
- začleňovať sa do sociálnych skupín v rámci triedy a vytvárať si pozitívne sociálne väzby;
- korigovať vlastné emócie a postupy pri riešení náročných situácií a prekonávaní neúspechu.

Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov chorých alebo zdravotne oslabených (CHaZO)

Žiaci chorí alebo zdravotne oslabení plnia rovnaké ciele výchovy a vzdelávania ako žiaci bez zdravotného znevýhodnenia s prihliadnutím na individuálny zdravotný stav. Kladie sa dôraz na charakter a stupeň choroby a proces liečby alebo stupeň zdravotného oslabenia. Plnenia výkonových štandardov týchto žiakov sú prispôsobené ich zdravotnému stavu a uplatňujú sa podporné opatrenia v rozsahu a intenzite, ktorá zodpovedá ich potrebám.

Vzdelávanie žiakov chorých alebo zdravotne oslabených upravuje:

- Školský vzdelávací program,
- Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie,
- Katalóg podporných opatrení,
- Metodická príručka pre prácu so žiakmi so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním.

Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie určuje, čo je cieľom a obsahom základného vzdelávania, pomenúva minimálny učebný výstup, Katalóg podporných opatrení definuje oblasť podpory žiakov a metodická príručka uvádza postupy práce so žiakmi.

Rámcový učebný plán žiakov CHaZO

Žiaci chorí alebo zdravotne oslabení sa vzdelávajú podľa:

- rámcového učebného plánu Cirkevnej spojenej školy, ZŠ s MŠ A. Radlinského, Dolný Kubín,
- počas hospitalizácie v škole pri zdravotníckom zariadení, podľa učebného plánu našej základnej školy,

Všetky edukačné aktivity sa realizujú s ohľadom na ich aktuálny zdravotný stav a zohľadňujú ich individuálne možnosti. Ak žiakom ich zdravotný stav neumožňuje účasť na výchove a vzdelávaní v škole, plnia školskú dochádzku osobitným spôsobom formou individuálneho vzdelávania.

Rozvíjané spôsobilosti u žiakov CHaZO

Okrem plnenia cieľov výchovy a vzdelávania Štátneho vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie je potrebné u žiakov CHaZO rozvíjať spôsobilosti:

- zvládať v čo najväčšej miere samostatne každodenné aktivity primerane svojmu zdravotnému stavu
- používať kompenzačné pomôcky
- porozumieť vlastnému zdravotnému stavu, v individuálnych prípadoch sa vyrovnáť s následkami vlastného zdravotného stavu, ale aj následkami liečby a užívania liekov
- zvládať základné zdravotné úkony relevantné k vlastnému zdravotnému stavu
- spolupracovať s odborníkmi pre udržanie alebo zlepšenie svojho zdravotného stavu a sociálneho začlenenia
- adaptovať sa vo svojom sociálnom prostredí napriek zdravotným obmedzeniam
- komunikovať svoje potreby, fyzické a duševné prežívanie, ktoré je ovplyvnené charakterom a stupňom choroby alebo liečbou

Stanovovanie cieľov a obsahu výučby

Stanovovanie cieľov, obsahu výučby a pomenovanie očakávaných výsledkov zo vzdelávania pre žiakov chorých alebo zdravotne oslabených sa upravuje v súlade s výsledkami lekárskeho vyšetrenia a aj vzhľadom na aktuálny zdravotný stav konkrétneho žiaka. V prípade, ak majú žiaci CHaZO aj iné zdravotné znevýhodnenie alebo nadanie, pri plánovaní a realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu sa zohľadňujú špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby komplexne a osobitosti, ktoré vznikajú ich vzájomným pôsobením a ovplyvňujú celkový profil žiaka.

Žiaci chorí alebo zdravotne oslabení sú vzdelávaní v bežnej základnej škole spoločne s ostatnými žiakmi, ak to ich zdravotný stav umožňuje. Výchovno-vzdelávacie proces prebieha s prihliadnutím na zdravotný stav žiakov so zdravotným znevýhodnením a ich individuálne potreby, pričom starostlivosť o žiakov je zabezpečovaná v úzkej spolupráci so zákonnými zástupcami a na základe odporúčaní ich ošetrojúceho lekára. Žiaci sú edukovaní k starostlivosti o seba ošetrojúcim lekárom a zákonným zástupcom. V prípade výskytu zdravotných ťažkostí je žiakom poskytnutá primeraná zdravotná starostlivosť zdravotným personálom školy/preškoleným odborným zamestnancom alebo iným zamestnancom na to určeným.

Po návrate dlhodobo hospitalizovaného žiaka škola zabezpečí:

- zaradenie do triedy v súlade s platnou legislatívou,
- prihliada na jeho aktuálny zdravotný stav a dostupné odborné odporúčania od ošetrojúceho lekára a zariadenia poradenstva a prevencie,
- triedny učiteľ zabezpečí informovanie pedagogických zamestnancov, ktorí žiakov vyučujú, o skutočnosti, že ide o návrat po dlhodobej hospitalizácii,
- umožní žiakom adaptačné obdobie po návrate do školy, počas ktorého sa sleduje ich zaťaženie, schopnosť zapojiť sa do vyučovania a sociálne začlenenie sa do triedneho kolektívu.

Obsah

- je v súlade s obsahom vzdelávania ostatných žiakov,
- prispôsobuje sa tak, aby zohľadňoval stupeň zdravotného oslabenia alebo diagnózy a prispôsobuje sa aktuálnym možnostiam žiaka,
- v nevyhnutnom rozsahu sa upraví tempo a organizácia výchovno-vzdelávacieho procesu, rozsah vzdelávacích požiadaviek a obsah vzdelávania.

Úpravy obsahu

Úpravy sa realizujú v rámci bežného vyučovania alebo prostredníctvom individuálneho vzdelávacieho plánu, ak je to odôvodnené odporúčaním zariadenia poradenstva a prevencie. *Úpravu obsahu navrhuje* zariadenie poradenstva a prevencie.

Odporúča sa:

- výber učiva a redukcia rozsahu sa realizuje s ohľadom na aktuálny zdravotný stav žiaka a jeho individuálne potreby, prispôsobuje sa jeho aktuálnym možnostiam,
- postupné zvyšovanie nárokov na výkony žiaka,
- žiak má poskytnutý dlhší čas na splnenie úloh,
- koordinácia požiadaviek medzi vyučujúcimi jednotlivých predmetov,
- formy písomného overovania vedomostí majú redukovaný rozsah a žiak má väčšiu časovú dotáciu na ich vypracovanie s dôrazom na rešpektovanie možnej zvýšenej únavy a vyčerpania,
- učivo má rozdelené na menšie celky,
- je vhodná podpora vizuálnymi materiálmi alebo technológiami.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa žiak vzdeláva po návrate do kmeňovej školy prostredníctvom menej zaťažujúcich aktivít s dostatočným časom na adaptáciu, pričom kľúčovým aspektom je jeho zdravotný stav.

Hodnotenie

Úpravy hodnotenia sa zameriavajú na to, aby žiaci neboli „potrestaní“ za dôsledky ochorenia, liečby alebo zníženej výkonnosti spôsobenej zdravotným stavom. Cieľom je sledovať pokrok a návrat k vzdelávaniu bez neprimeraného tlaku na dobiehanie učiva.

Hodnotí sa proces učenia, zapojenie sa do činností a schopnosť využívať naučené postupy, nielen aktuálny výkon v procese hodnotenia. U žiakov sa systematicky uplatňujú úpravy hodnotenia, ktoré sa týkajú najmä formy overovania výkonu, rozsahu učiva, časových podmienok a spôsobu zaznamenávania pokroku.

Formy a kombinácie hodnotenia: Uprednostňujú sa rôzne, najmä:

- slovné hodnotenie,
- portfóliové hodnotenie,
- priebežná formatívna spätná väzba.

Súčasťou procesu hodnotenia je aj priebežné sledovanie emočnej stability, miery únavy a sociálneho začlenenia žiakov - tieto faktory významne ovplyvňujú ich schopnosť učiť sa. Zistenia sa využívajú na úpravu tempa a obsahu vzdelávania, nie na sankčné hodnotenie výkonu.

Po návrate z dlhodobej hospitalizácie hodnotenie žiaka zohľadňuje jeho aktuálne možnosti a zdravotný stav. Žiak nie je povinný bezprostredne po návrate preukazovať zvládnutie celého zameškaného učiva. Pri hodnotení sa overuje učivo nevyhnutné pre ďalšie vzdelávanie.

Priebežné hodnotenie žiakov by malo byť stručné, zrozumiteľné a výstižné. Obsahovo sa zameriava na opis miery nadobudnutia spôsobilosti, ako aj na návrh ďalšieho postupu.

Úpravu hodnotenia navrhuje zariadenie poradenstva a prevencie a riadi sa podľa metodického pokynu na hodnotenie žiakov.

1. Úpravy formy overovania výkonu

- priebežné overovanie porozumenia počas vyučovania,
- kratšie a častejšie overovanie učiva,
- ústne overenie alebo praktická ukážka zvládnutia učiva,
- neočakáva sa a neuplatňujú sa rozsiahle písomné práce alebo komplexné preskúšavanie,
- pri hodnotení sa využíva zbierka prác žiaka, dokumentácia pokroku v čase, záznamy o absolvovaných témach.

2. Úpravy podmienok hodnotenia

- predĺžený čas na vypracovanie úloh,
- možnosť rozdeliť hodnotenie na viac častí,
- individuálne tempo návratu k bežnej záťaži.

3. Rozsah hodnoteného učiva

- hodnotenie prednostne z kľúčových výstupov,
- dočasné obmedzenie hodnotenia z menej podstatných tém,

- presun niektorých hodnotených častí učiva na neskoršie obdobie.

4. Úpravy spôsobu hodnotenia

- zohľadňujú znížený výkon spôsobený únavou alebo liečbou,
- zdravotné obmedzenia sa nepremietajú do známky.

5. Väzba na školu pri zdravotníckom zariadení

- žiaci základnej školy, ktorí boli vzdelávaní v škole pri zdravotníckom zariadení, sa hodnotia v kmeňovej škole,

-v prípade dlhodobej hospitalizácie žiakov v zdravotníckom zariadení táto škola odosiela písomnú správu pre triedneho učiteľa s informáciami o priebehu výučby a dosiahnutých výsledkoch žiakov v škole pri zdravotníckom zariadení a ukážky prác žiakov. (Základná škola pri zdravotníckom zariadení nevydáva vysvedčenie).

- škola v plnej miere zohľadňuje priebežné hodnotenie, pedagogickú dokumentáciu a odporúčania školy pri zdravotníckom zariadení;

- pri návrate žiaka do školy sa uplatňuje adaptačné obdobie, počas ktorého sa hodnotenie zameriava prednostne na sledovanie adaptácie, zaťaženia a postupného návratu k vzdelávaciemu procesu.

Ciele v oblasti podpory duševného zdravia žiakov chorých alebo zdravotne oslabených:

Podporovať duševné zdravie a adaptáciu chorých a zdravotne oslabených žiakov na ich ochorenie a zvyšovať ich odolnosť voči negatívnym psychickým reakciám v školskom prostredí. Žiakov s emocionálnymi a duševnými poruchami je potrebné vnímať multidisciplinárne s dominantnou úlohou pedopsychiatra, psychoterapeuta a psychológa. Preto je u žiakov chorých alebo zdravotne oslabených dôležité:

- vedieť včasne identifikovať prejavy stresu, úzkosti,
- vyjadrovať obavy, pocity strachu, bolesť či frustráciu včas,
- prejavovať sebadôveru, pocit, istoty a odolnosť v stresových situáciách primerane k ich veku a zdravotného stavu,
- predchádzať pocitom izolácie, osamelosti alebo sociálneho vylúčenia,
- vedieť realisticky plánovať činnosti a optimálne zvládať sebariadenie,
- budovať zdravé návyky a vnútorné zdroje,
- začleniť sa do kolektívu a k bežným aktivitám,
- posilniť sebadôveru a pocit úspechu,
- regulovať svoje preťaženie, frustráciu a stratu záujmu o vzdelávanie sa,
- zosúladiť školské nároky s odporúčaniami lekárov a terapeutov,
- vyjadrovať vlastné pocity.

Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so všeobecným intelektovým nadaním (VIN)

Žiaci so všeobecným intelektovým nadaním plnia rovnaké ciele výchovy a vzdelávania ako žiaci bez VIN s prihliadnutím na špecifiká vyplývajúce z ich nadania. Vzdelávanie žiakov s VIN upravuje:

- Školský vzdelávací program CSŠ,
- Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie,
- Katalóg podporných opatrení,
- Metodická príručka pre prácu so žiakmi so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním.

Školský a Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie určuje, čo je cieľom a obsahom základného vzdelávania, pomenúva minimálny učebný výstup. Katalóg podporných opatrení definuje oblasť podpory žiakov a metodická príručka uvádza postupy práce so žiakmi s VIN.

Rámcový učebný plán pre žiakov s VIN

Žiaci sa vzdelávajú podľa rámcového učebného plánu CSŠ Dolný Kubín. Všetky edukačné aktivity je potrebné realizovať s ohľadom na všeobecné intelektové nadanie žiakov a zohľadňovať ich individuálne možnosti.

Rozvíjané spôsobilosti u žiakov s VIN

Okrem plnenia cieľov výchovy a vzdelávania podľa Školského vzdelávacieho programu je potrebné u žiakov s VIN rozvíjať spôsobilosti:

- Využívať metakognitívne zručnosti,
- uplatňovať tvorivé myslenie,
- uplatňovať kritické myslenie a argumentáciu,
- prejavovať vytrvalosť a samostatnosť pri riešení dlhodobých úloh,
- uplatňovať adaptívne stratégie zvládania stresu,
- rozvíjať sociálne vzťahy s rovesníkmi a dospelými,
- prejavovať tvorivosť, iniciatívnosť a samostatnú aktivitu pri učení.

Určovanie cieľov, obsahu výučby a pomenovanie očakávaných výsledkov zo vzdelávania sa upravuje v súlade s výsledkami diagnostických vyšetrení a podľa individuálnych potrieb a potenciálu žiakov.

Ak majú žiaci s VIN aj zdravotné znevýhodnenie, špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a osobitosti ktoré vznikajú a ovplyvňujú celkový profil žiakov sa komplexne zohľadňujú pri plánovaní a realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu.

Úpravy obsahu a hodnotenia pre žiakov s VIN

Obsah

Úpravy obsahu sa realizujú v oblasti rozšírenia, prehĺbenia a obohatenia učiva a to v súlade s potenciálom, schopnosťami, záujmami a tempom práce žiakov. Obsah je diferencovaný tak, aby podporoval kritické a tvorivé myslenie, umožňoval riešenie komplexnejších úloh a prepájanie poznatkov v širších súvislostiach. Tieto úpravy obsahu môžu byť realizované počas celého výchovno-vzdelávacieho procesu.

Hlavným cieľom úpravy učebného obsahu žiakov s VIN je predovšetkým systematicky rozvíjať:

1. metakognitívne zručnosti,
2. pokročilé riešenie problémov a tvorivé myslenie,

3. kritické myslenie a argumentáciu,
4. vytrvalosť pri dlhodobých úlohách,
5. sociálno-emocionálne spôsobilosti,
6. tvorivosť a iniciatívnosť.

1. Metakognitívne zručnosti

- Vedome prispôbovať stratégie učenia sa podľa typu úlohy,
- reflektovať, čo pomáha učiť sa efektívne a čo nie,
- plánovať si vlastný postup riešenia úloh,
- vyhodnotiť kvalitu svojho riešenia a hľadať lepšie alternatívy.

2. Pokročilé riešenie problémov a tvorivé myslenie

- Identifikovať problém aj tam, kde nie je jednoznačne zadaný,
- navrhovať viacero možných riešení a porovnávať ich,
- využívať transfer poznatkov medzi vzdelávacími predmetmi,
- experimentovať a overovať hypotézy.

3. Kritické myslenie a argumentácia

- Hodnotiť vierohodnosť informácií a zdrojov,
- rozlišovať medzi faktom, názorom a interpretáciou,
- vytvárať logické argumenty,
- prijímať konštruktívnu kritiku.

4. Vytrvalosť pri dlhodobých úlohách

- Pracovať na komplexných úlohách dlhodobo,
- stanovovať si čiastkové ciele a sledovať ich plnenie,
- zvládať frustráciu pri náročných úlohách.

5. Sociálno-emocionálne spôsobilosti

- Poznať vlastné silné stránky aj limity,
- zvládať prekonávanie dysfunkčného perfekcionizmu a tendencie k nadmernému analyzovaniu situácie,
- posilňovať odolnosť voči strachu zo zlyhania,
- posilňovať vlastnú emocionálnu odolnosť,
- uplatňovať empatiu,
- rešpektovať rôzne úrovne výkonu a tempo iných.

6. Tvorivosť a iniciatívnosť

- Iniciovať vlastné projekty alebo témy záujmu,
- prepájať vedomosti s reálnymi problémami,
- vytvárať originálne riešenia a produkty,
- aktívne vyhľadávať príležitosti na rozvoj.

Hodnotenie

Pri hodnotení žiakov sa zohľadňujú vývinové, osobnostné a emočné špecifiká žiakov s nadaním, pričom sa hodnotí individuálny pokrok a kvalita procesu učenia, nie porovnávanie s výkonom rovesníkov.

Pri hodnotení sa dôsledne oddeľuje hodnotenie správania od hodnotenia učebného výkonu.

Hodnotia sa vzdelávacie výsledky vo vzťahu k vymedzeným individualizovaným edukačným cieľom.

Hodnotenie sa zameriava na oceňovanie úsilia, vytrvalosti, skúšania rôznych postupov riešenia a schopnosti reflektovať vlastné učenie.

Spôsob hodnotenia vychádza z odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie, je súčasťou pedagogickej podpory alebo individuálneho vzdelávacieho programu žiakov a je v súlade s kapitolou Hodnotenie žiakov v základnom vzdelávaní Školského vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie a platnou legislatívou.

Úpravy hodnotenia pri žiakoch s VIN sa zameriavajú na vytváranie podmienok, v ktorých môžu žiaci preukázať vyššiu úroveň porozumenia, tvorivosti a schopnosti riešiť komplexné úlohy.

1. Úpravy formy overovania výkonu

- Riešenie problémových a otvorených úloh,
- úlohy s viacerými možnými riešeniami,
- prepájanie poznatkov z rôznych oblastí,
- hodnotenie kvality uvažovania, argumentácie a tvorivosti, nie len správneho výsledku.

2. Úpravy podmienok hodnotenia

- Individuálne tempo práce,
- možnosť pracovať na rozšírených úlohách počas bežného vyučovania.

3. Úpravy spôsobu hodnotenia

- Hodnotenie spôsobu riešenia, nielen výsledku,
- oceňovanie schopnosti skúšať nové postupy,
- poskytovanie spätnej väzby k stratégiám učenia sa.

Ciele v oblasti podpory duševného zdravia žiakov s VIN

Škola vytvára bezpečné a podnetné prostredie, ktoré podporuje duševné zdravie žiakov s VIN, zohľadňuje špecifiká ich myslenia, prežívania a asynchrónneho vývinu a chráni ich pred psychickým preťažením. Podpora je zameraná na posilňovanie psychickej pohody, odolnosti a zdravého sebaobrazu žiakov a na napĺňanie ich intelektuálnych, emocionálnych a sociálnych potrieb v primeranej rovnováhe.

Preto je u žiakov s VIN dôležité:

- rozpoznávať a primerane zvládať záťaž, stres a tlak na výkon, vrátane tendencií k nadmernému perfekcionizmu,
- uvedomovať si a regulovať intenzívne emócie, primerane reagovať na spätnú väzbu a konštruktívne zvládať frustráciu a kritiku,
- nadväzovať a udržiavať primerané rovesnícke vzťahy a rozvíjať schopnosť spolupráce a empatie,
- oceňovať svoje silné stránky, realisticky vnímať vlastné limity a prijímať chyby ako prirodzenú súčasť učenia sa bez negatívneho vplyvu na vlastnú hodnotu,
- reflektovať vlastné potreby, stanovovať si primerané ciele, priority a preberať zodpovednosť za svoje učenie.